

Kompletterande samråd enligt 6 kap. miljöbalken

Heidelberg Materials Cement Sverige AB, samråd inför ansökan om tillstånd till fortsatt och utökad täkt- och vattenverksamhet vid Slite, Gotlands kommun

2023-07-03

1. Bakgrund

Heidelberg Materials Cement Sverige AB (tidigare "Cementa AB" och hädanefter benämnt "Heidelberg Materials") har för avsikt att ansöka om tillstånd för bolagets täkt- och vattenverksamhet vid Slite. Ansökan kommer att omfatta ett större täktområde och en längre tillståndstid jämfört med det tillstånd som mark- och miljödomstolen meddelade bolaget den 13 december 2022.

I juni 2022 inledde Heidelberg Materials en samrådsprocess enligt 6 kap. miljöbalken inför ansökan om det nya tillståndet. I samband med detta gjordes ett samrådsunderlag, daterat 2022-06-29, tillgängligt för samrådsparterna.

Heidelberg Materials har därefter genomfört dels ett *kompletterande samråd* avseende den planerade verksamheten (se PM daterad 2022-11-25), dels ett *fördjupat samråd* med vissa myndigheter avseende utformningen av vissa hydrogeologiska undersökningar (se PM daterade 2022-12-16 respektive 2023-01-12).

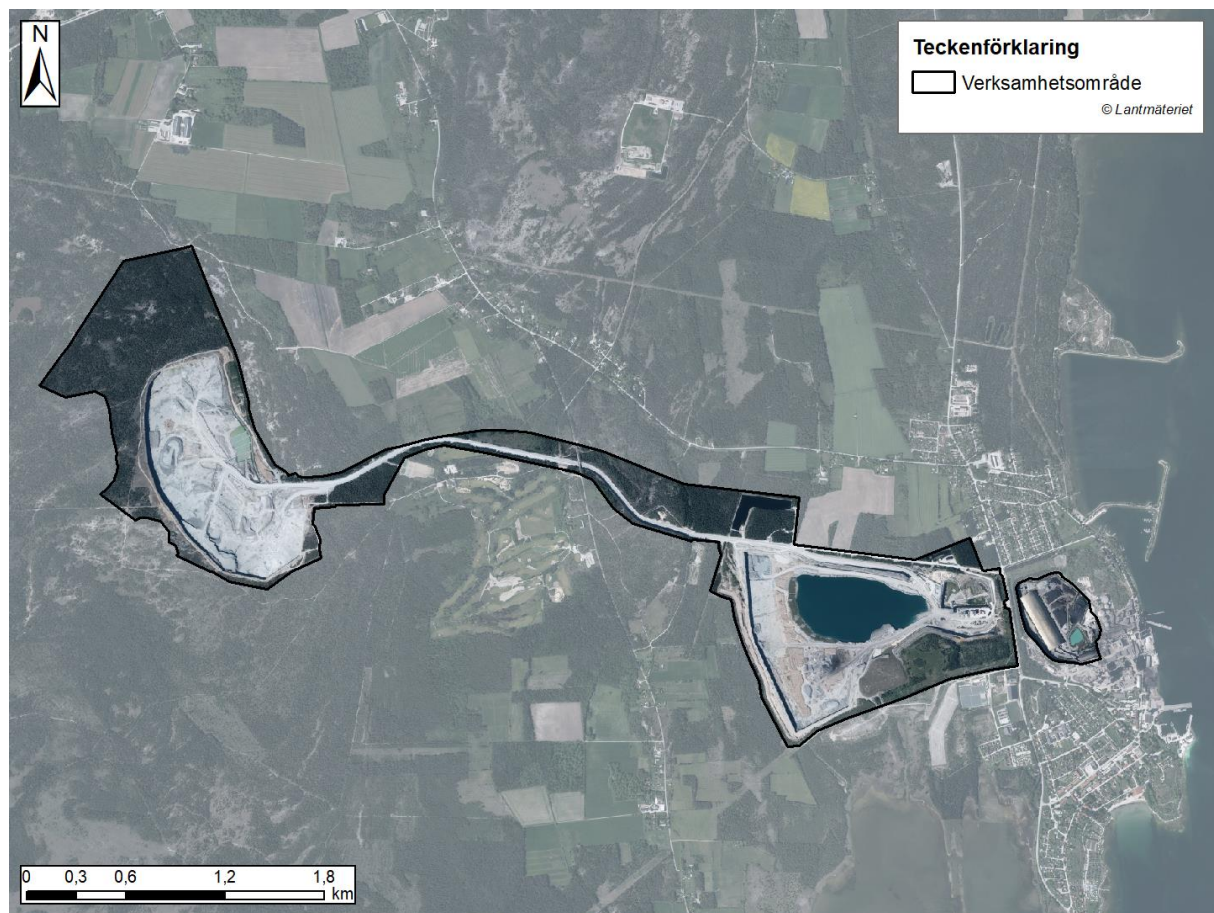
Genom nu föreliggande PM kompletterar Heidelberg Materials den information som har lämnats tidigare under samrådet. Kompletteringen beror på att ny information framkommit under bolagets pågående utredningar av hur den framtida verksamheten ska utformas.

2. Justerat verksamhetsområde

Verksamhetsområdet (Figur 1) har utökats något jämfört med det utrednings- och verksamhetsområde som redovisades i det ursprungliga samrådsunderlaget. Utökningen har gjorts i den sydöstra delen av File hajdar-täkten samt längs truckvägen. Justeringen beror i huvudsak på bolagets behov av något större ytor för anläggande av ett transportband för krossad kalksten mellan File hajdar-täkten och Östra brottet.

Det justerade verksamhetsområdet berör vissa fornlämningar vid Klints backar.

Utredningsområdet vid File hajdar-täkten, som redovisades i det ursprungliga samrådsunderlaget, är inte längre aktuellt.

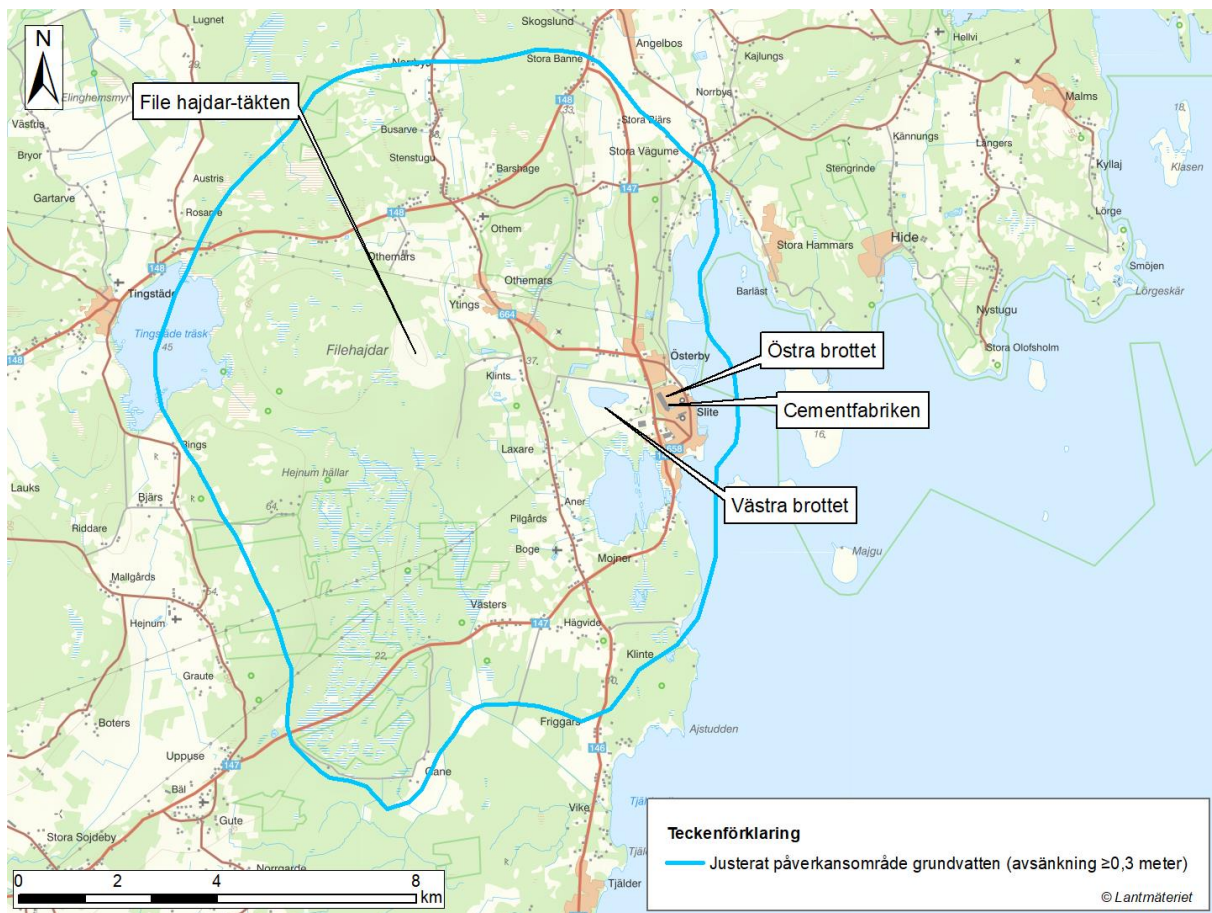
Figur 1 Planerat verksamhetsområde.

3. Justerat preliminärt påverkansområde för grundvatten

Heidelberg Materials håller på att utreda den planerade verksamhetens påverkan på grundvatten. Inom ramen för denna utredning beräknas inom vilket område grundvattennivåerna kan komma att påverkas.

I Figur 2 visas det beräknade preliminära påverkansområdet (blå linje). Påverkansområdet utgår från en jämförelse mellan grundvattennivåerna i *ansökt alternativ* (då File hajdar-täkten är som störst och ger störst avtryck på grundvattennivåer i omgivningen) respektive *nollalternativet* (om verksamheten skulle avslutas när det befintliga tillståndet löper ut och täkterna efter flera decennier har fyllts med vatten). I det ansökta alternativet tas ingen hänsyn till den planerade vattenfyllnaden av Västra brottet, utan alla tre täkter antas vara länshållna. I nollalternativet antas täkterna ha den utbredning som de maximalt kan uppnå enligt bolagets nuvarande tillstånd, som gäller t.o.m. 2026-12-31.

Påverkansområdet är nu något justerat jämfört med det påverkansområde som redovisades i det ursprungliga samrådsunderlaget. Vid modelleringen av påverkansområdet har hänsyn tagits till att det kan bli aktuellt att jämna ut markytan inom Östra brottet, inom ramen för en kommande ansökan om nytt tillstånd för *fabriksverksamheten*.

Figur 2 Preliminärt beräknat påverkansområde för grundvatten.

4. Spillingsån och Närsbäcken

Som tidigare redovisats, kan Heidelberg Materials behöva leda om Spillingsån och Närsbäcken för att Spillingsmagasinet ska kunna nyttjas för uttag av vatten för dricksvattenproduktion.

Spillingsån avses ledas förbi Spillingsmagasinet. Bolaget har även för avsikt att pumpa vatten från Spillingsån till Västra brottet, i syfte att tillse att det i Västra brottet finns vatten för *fabrikens* behov. Tack vare pumpningen till Västra brottet, minimeras den påverkan som uttaget av processvatten medför på tiden det tar att fylla Västra brottet med vatten.

Närsbäcken avses ledas om så att bäcken mynnar i Västra brottet. Även detta kommer att påskynda vattenfyllnaden av täkten.

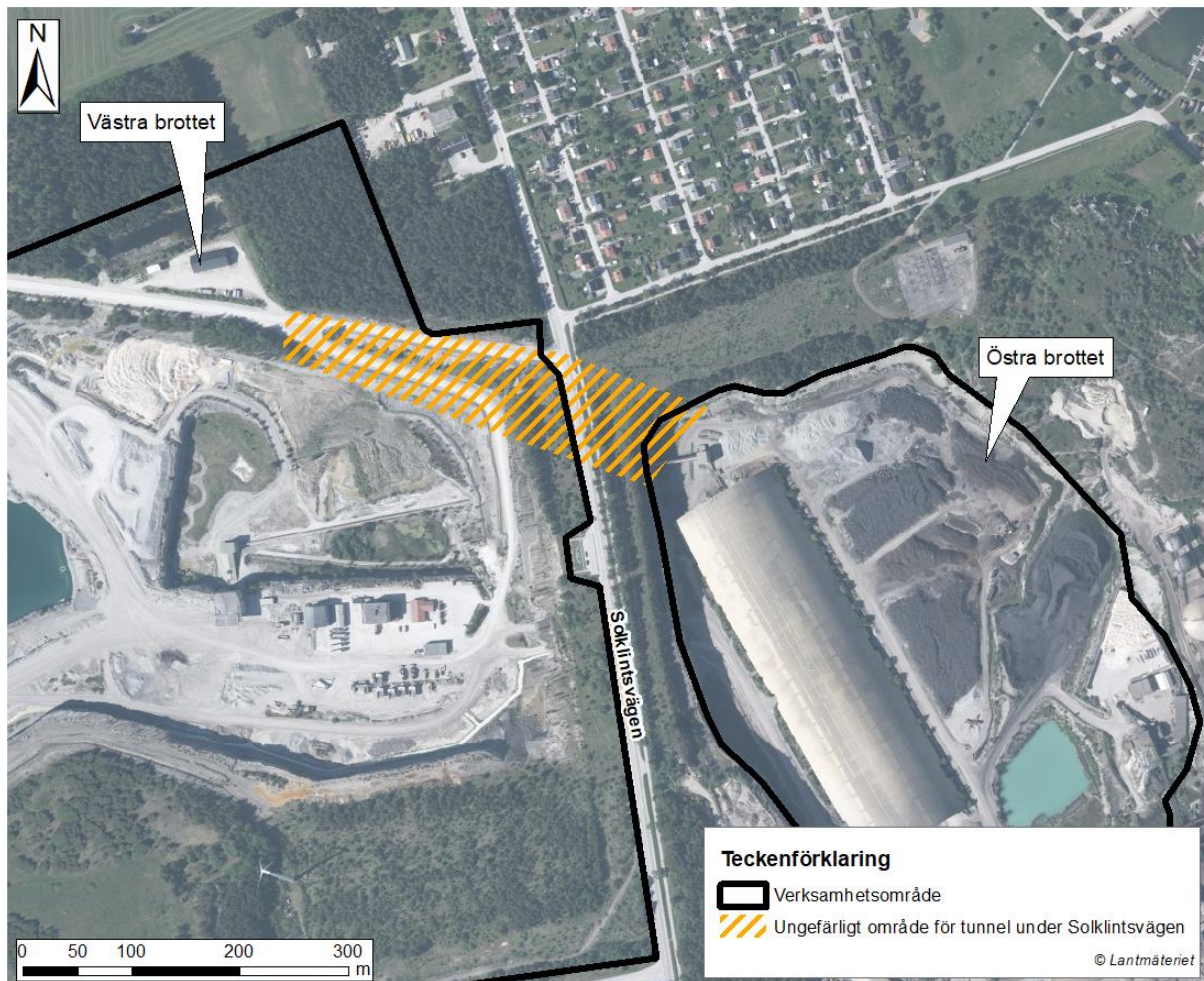
Ansökan kommer att innefatta en närmare redovisning av planerade omledningar och hur stora volymer som avses pumpas från Spillingsån till Västra brottet. Ansökan kommer också innefatta en bedömning av påverkan till följd av omledningen och vattenbortledningen.

5. Ny tunnel ner i Östra brottet

I nuläget finns det två tunnlar för trafik mellan Västra och Östra brottet samt en mindre tunnel för ett befintligt transportband. Som nämnts i det ursprungliga samrådsunderlaget, kommer dessa tunnlar behöva tätas för att möjliggöra en vattenfyllnad av Västra brottet.

Heidelberg Materials avser anlägga en ny tunnel under Solklintsvägen med en ungefärlig placering enligt Figur 3. Den nya tunneln anläggs för att möjliggöra transporter mellan täktområdet och

fabriksområdet. Den nya tunneln kommer att sluta nedåt från väst till öst. Inrinnande vatten kommer att ledas bort genom självfall eller med hjälp av pumpning.

Figur 3 Ungefärlig placering av tunnel under Solklintsvägen.

6. Justerad tillståndstid för vattenverksamhet

Som redovisats i det ursprungliga samrådsunderlaget, kommer ansökan omfatta fortsatt länshållning av Västra brottet under cirka 10 års tid och därefter bortledning av ytvatten från den framtida täktsjön i Västra brottet för användning som processvatten i bolagets cementfabrik. Ansökan kommer också omfatta fortsatt länshållning av Östra brottet.

Som framgår av avsnitt 5–6 ovan, kan Heidelberg Materials komma att pumpa vatten från Spillingsån till Västra brottet samt länshålla den nya tunneln för transportband.

Tillståndet till fabriken, inklusive fabriken verksamhet i Östra brottet, är obegränsat i tid. Även tillståndet till uttag av processvatten från Spillingsmagasinet¹ är obegränsat i tid. Därför måste också ett nytt tillstånd till vattenhantering som berör cementfabriken vara obegränsat i tid. Heidelberg Materials avser därför ansöka om ett tillstånd som är tidsobegränsat i dessa delar.

¹ Uttaget av processvatten regleras genom två vattendomar; mål VA 8/77 (beslut från Vattendomstolen vid Stockholms tingsrätt den 28 juli 1977) samt mål M 27311-05 (beslut från Miljödömsstolen vid Stockholms tingsrätt den 25 april 2006).

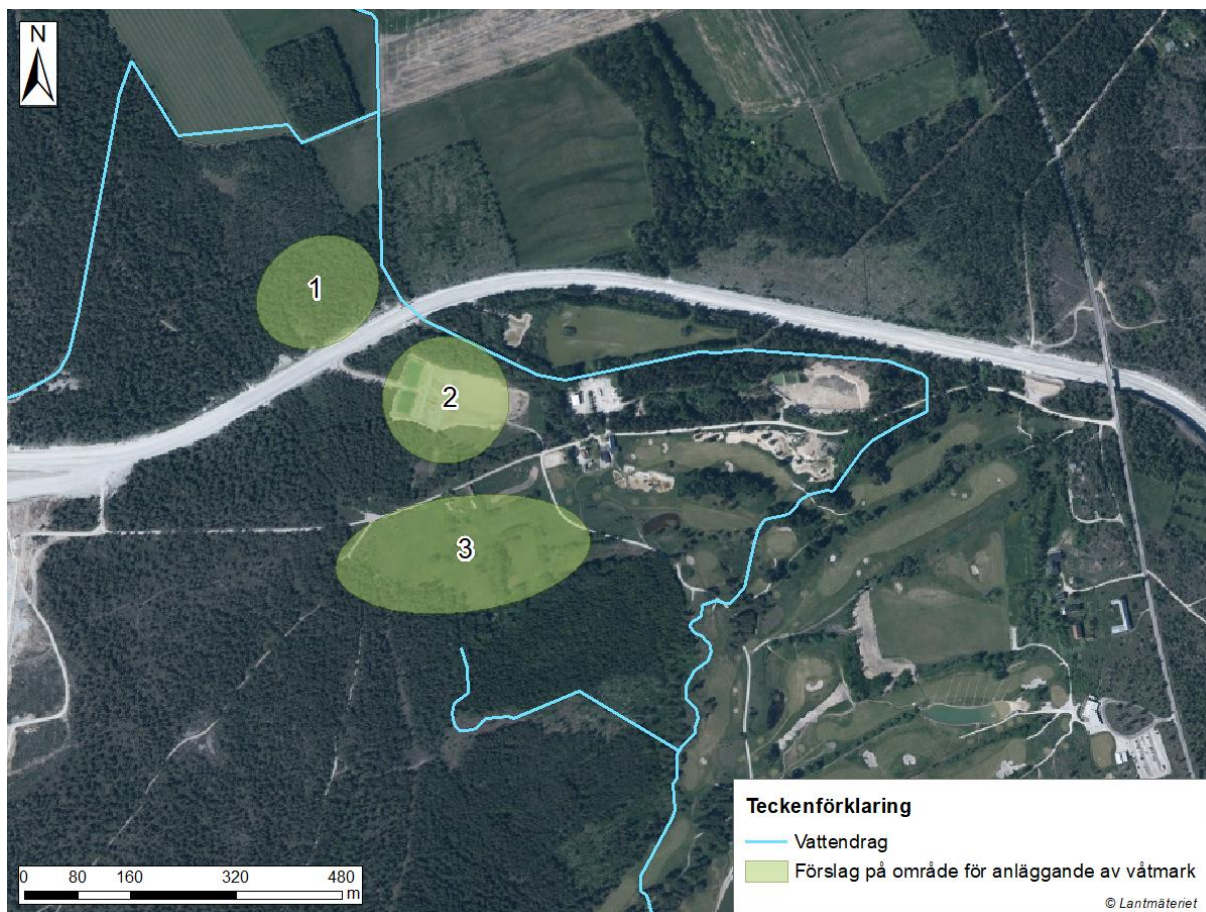
7. Vattenmagasin vid File hajdar-täkten

Bolaget avser anlägga ett eller flera vattenmagasin inom verksamhetsområdet vid File hajdar-täkten. Det huvudsakliga syftet med sådana magasin är att samla in regn-, yt- och grundvatten under högvattenssäsongen, magasinera det och sedan använda det under lågvattenssäsongen. Magasinen avses anläggas i berget och kan eventuellt behöva tätas. Magasinens botten kommer som lägst att ligga på den nivå till vilken brytning avses bedrivas. Det är även tänkbart att magasinerna läggs på täktbotten.

8. Anläggande av våtmarker

Heidelberg Materials utreder möjligheten att anlägga en eller flera våtmarker öster om File hajdar-täkten, norr eller söder om truckvägen. Möjliga placeringar framgår av Figur 4. Syftet med våtmarken är att ta emot och rena en delström av länshållningsvattnet från File hajdar-täkten, innan det avleds till Anerån. Länshållningsvattnet från File hajdar-täkten kommer att ledas i ledning eller dike från File hajdar-täkten till våtmarken och därefter via ett nytt utlopp till ett dike som mynnar i Anerån.

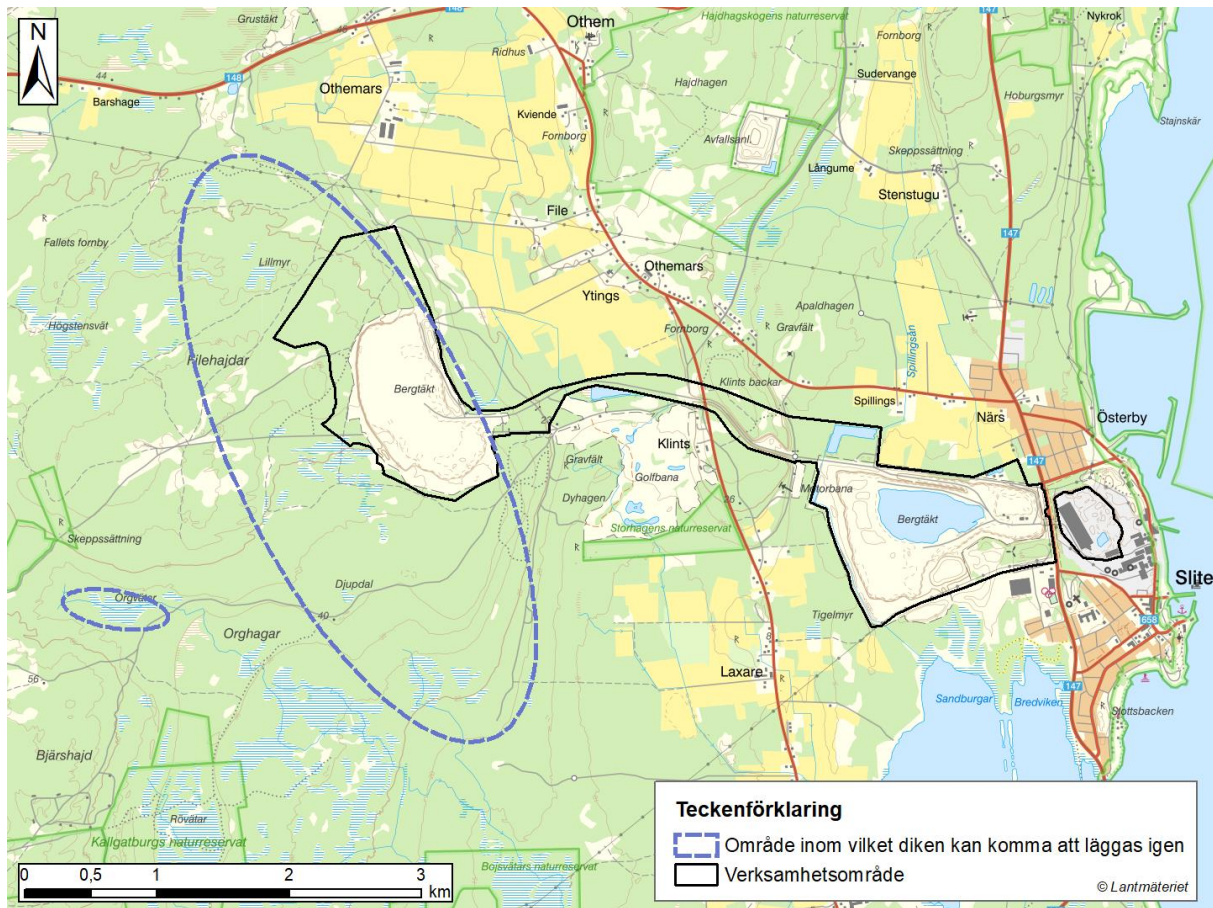
De föreslagna områdena för våtmarker ligger inom Heidelberg Materials fastigheter (Othem Österby 1:229 samt Othem Ytings 1:27).

Figur 4 Tankbara placeringar av ny våtmark. Vattendraget i figuren utgörs av Anerån. Till vänster i figuren skymtar File hajdar-täkten.

9. Igenläggning av diken

Bolaget utreder ytterligare en skyddsåtgärd, som primärt syftar till att stärka den lokala hydrologin inom värdefulla och vattenberoende naturområden, bland andra Natura 2000-området Bojsvåtar. Skyddsåtgärden innebär att diken i våtmarker inom de markerade områdena i Figur 5 läggs igen. Syftet med åtgärden är att öka våtmarkernas vattenhållande förmåga.

Figur 5 Områden med diken som eventuellt kan komma att läggas igen.

Dokumentet upprättat av Anna Bokenstrand (Sweco) samt granskat av Adrienne Bergh (Sweco).